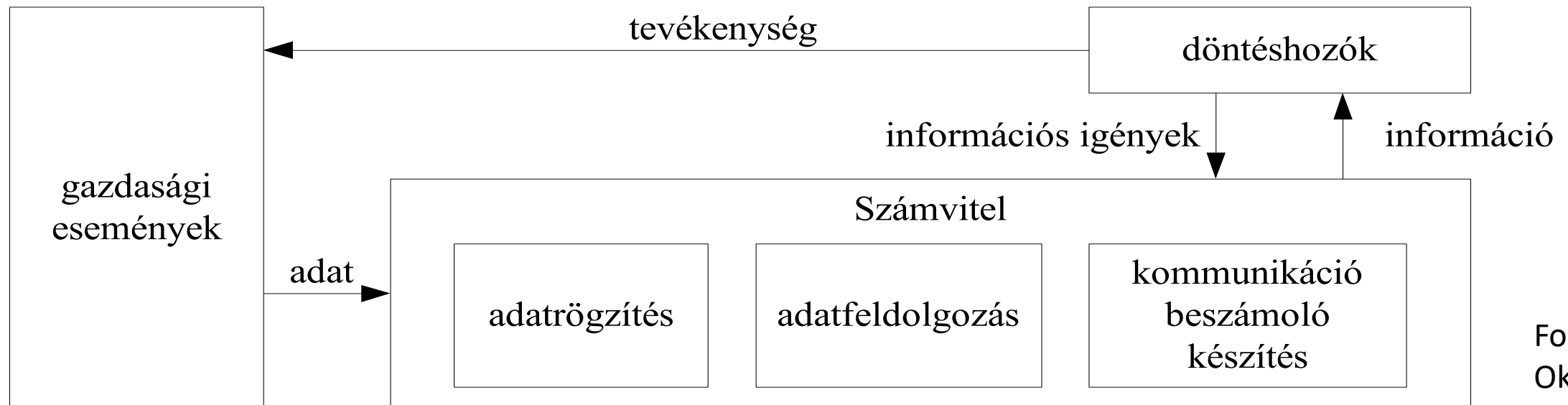

Költség fogalmának értelmezési lehetőségei

A számviteli információ

A számvitelt úgy is tekinthetjük, mint egy **szolgáltató tevékenységet**, amely kapcsolatot teremt a gazdasági események és a döntéshozók között. A számvitel a gazdasági eseményekre vonatkozó adatokat rögzíti, többek között azért, hogy a jövőben megfelelően **hasznosítani tudják az adatokat**. Az adatokat úgy dolgozzák fel, hogy a **döntéshozók a döntések meghozatalakor** - pl. beszámolók, jelentések formájában - **hasznos információhoz juthassanak**.

A számviteli információs rendszer a gazdasági események számviteli előírásoknak megfelelő rögzítésén túlmenően ki tudja elégíteni a **külső és belső érdekhordozók információs igényeit.**

A **külső érdekhordozók** megbízható és valós képet kívánnak kapni a vállalkozás vagyoni, pénzügyi és jövedelmezőségi helyzetéről. Az általános információk mellett valamennyi külső érdekhordozó egyedi igénnyel is fellép. Ilyen egyedi információs igény lehet:

- a **tulajdonosok** részéről, hogy befektetésük helyes volt-e, az adott vállalkozás vagyoni helyzete stabil-e, jövedelemtermelő és osztalékfizető képessége megfelelő-e,
- a **hitelezők** részéről, hogy biztonságban van-e a kihelyezett összeg, a törlesztőrészletek fedezetek rendelkezésre áll-e,
- a meglévő és potenciális **partnerek** (pl. szállítók, vevők) részéről, hogy a kapcsolat biztonságosnak és tartósnak minősíthető-e,
- az **állam** részéről az adókhöz vagy a statisztikához kapcsolódó adatszolgáltatás.

A **belső érdekhordozók** információt igényelnek például a működés hatékonyságáról, az egyes termékek, folyamatok, szervezeti egységek eredményeiről, költségeiről, teljesítményeiről.

Az információk biztosításához szükséges a gazdasági események folyamatos nyomonkövetése, gyűjtése, ugyanis a kért információ általában nem biztosítható az információigény megfogalmazásakor.

Ebből adódóan a **kontrolling és a számvitel kapcsolatának két fő formája** figyelhető meg:

- a kontrolling-feldolgozás a számviteli feldolgozásra épít,
- a kontrolling-feldolgozás és a számviteli feldolgozás közös alap-nyilvántartási rendszerre épít.

Az első megoldás könnyen, gyorsan olcsón bevezethető, azonban a főkönyvi könyvelés múltorientáltsága miatt az adatok nem naprakészek, illetve a főkönyvi könyvelés elsősorban értékadatokat használ.

A második megoldás esetén a bizonylatok mind a főkönyvi könyvelés, mind a kontrolling-feldolgozás követelményeit kielégítik. A naturális és értékadatok gyorsan, naprakészen feldolgozhatók. A rendszer bevezetése azonban idő- és költségigényes.

A költségek fogalmát, tartalmát, szerkezetét illetően – sok közgazdasági kategóriához hasonlóan – nem alakult ki egységes álláspont.

A **német szakirodalomban** elterjedt elgondolás szerint a költség a teljesítmények érdekében felhasznált javak költségszámításban alkalmazandó értéke. Ezt a költségfogalmat három lényegi tényező jellemzi:

- mennyiség erőforrás-felhasználás,
- az erőforrás-felhasználás az adott időszaki teljesítmény előállítása érdekében történik,
- az erőforrás-felhasználás értékelése.

Az **angolszász szakirodalomban** a költségfogalom tartalma sokkal kevésbé egységes és világos, mint a németben. A definíciók egy része a költséget valamely meghatározott cél érdekében felhasznált, feláldozott erőforrások értékeként határozza meg. A meghatározások másik csoportja szerint a költség azon erőforrások értéke, amelyeket más erőforrások megszerzésére fordítanak.

A magyar számviteli szakirodalom az általános költségfogalmat illetően egységes definícióval él.

A költség a tevékenység érdekében történő erőforrás-felhasználás pénzben kifejezett értéke. A költségek tartalmát, értékelését illetően azonban már eltérésekkel, értelmezési nehézségekkel találkozunk. A pénzügyi számvitel a felhasznált erőforrások egy részét képes értékelni, azonban ebből még nem következik az, hogy a pénzügyi számvitel alapján értékkel társított erőforrások felhasználását költségként kell kezelni. Ahhoz, hogy érzékeljük az általános költségfogalom és a magyar számvitel által értelmezett költségek közötti eltéréseket, a következő kérdésekre kell választ adnunk:

- Mit tekintünk erőforrásnak?
- Mérhető az erőforrás-felhasználás?
- Az erőforrás-felhasználás pénzértékben kifejezhető?
- A pénzben kifejezett erőforrás-felhasználást a magyar számviteli szabályozás elfogadja költségként?

Erőforrás-felhasználás mérése és értékelése

erőforrás	mennyiségi felhasználás	pénzbeli értékelés	számviteli értékelés	pénzügyi számviteli kategória
anyag	mérhető	igen	igen	anyagköltség
tárgyi eszköz	nehezen mérhető	igen	igen	értékcsökkenési leírás
emberi erőforrás (munkajogi értelemben)	jellemzően mérhető	igen	igen	béreköltség
emberi erőforrás (szellemi tőke)	nehezen mérhető	nehezen mérhető	nem jellemző	nem jellemző
tőke	mérhető	igen	igen	nem költség
természeti tényező	jellemzően mérhető	nem jellemző	nem jellemző	nem

Az erőforrás-felhasználás mérése és értékelése a számvitelben
(forrás: Oktatási segédlet, 40. oldal)

Tovább árnyalja azonban a képet, hogy a költségek tartalmát illetően két szélsőséges álláspont alakult ki: _____

- költségnek kell tekinteni minden erőforrás-felhasználást, függetlenül attól, hogy a felhasználás indokolt volt-e vagy sem,
- csak a feltétlenül indokolt felhasználások tekinthetők költségnek, a nem szükségszerű felhasználások veszteségként, eredményt csökkentő tételként jelennek meg.

A vezetői számvitel tehát egyszerre kezelheti tágabb és szűkebb értelemben a pénzügyi számvitel által értelmezett költségek halmazát. Vezetői számviteli szempontból költségnek tekinthetjük egy kalkuláció során azt a kamatterhet, amit a pénzügyi számvitel ráfordításnak tekint. Ugyanakkor veszteségnek – és nem költségnek – tekinthetjük az indokolatlan erőforrás-felhasználásokat, például egy csőtörés során becsült többletfelhasználás értékét a vízdíjból.

A mindennapi szóhasználatban gyakran keveredik a költség, kiadás, illetve a ráfordítás fogalma.

A kiadást **üzemgazdasági és pénzügyi fogalomként** is értelmezzük. Üzemgazdasági értelemben a kiadás természetes mozgást, eszközcsökkenést – például anyagkiadást, azaz anyagkészlet csökkenést – jelent. Pénzügyi értelemben a **kiadás tényleges pénzeszközcsökkenés, pénzkiadás**.

A ráfordítás **eredményhez kötődő kategóriaként** jelenik meg. A ráfordítások között jelennek meg:

- olyan korábban költségként elszámolt tételek, amelyek a kibocsátástól függően válnak ráfordítássá (például késztermék értékesítés – értékesítés közvetlen költsége),
- olyan költségek, amelyek a kibocsátástól függetlenül válnak ráfordítássá (például központi irányítás költségei – értékesítés közvetett költsége),
- olyan tételek, amelyeket közvetlenül az eredmény terhére számolunk el (például egyéb ráfordítások, pénzügyi műveletek ráfordításai).

Minden költség egyszer ráfordítás lesz, azonban nem minden ráfordítás volt költség.